

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius,
mob. tel. 8 600 38 904, el. p. rastine@tm.lt, <https://tm.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023-05- Nr.

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ PATEIKIMO

Teikiame Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 82, 108, 145, 192, 590, 593, 596, 601, 602, 609, 610, 611, 614, 624¹, 626, 627, 631, 632, 634, 636, 648, 650, 651, 654, 656, 661, 663, 668, 685, 689, 702, 706, 710, 713, 723, 727, 731, 732, 753, 754, 755 ir 771¹ straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – CPK projektas), Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo Nr. IX-876 2, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 20, 21, 22, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 43, 43¹ 46 ir 48 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 25¹ straipsniu įstatymo (toliau – Antstolių įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo Nr. XI-1807 25 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – Išteklių valdymo įstatymo projektas) projektus (toliau kartu – įstatymų projektai).

CPK projektas ir Antstolių įstatymo projektas parengti įgyvendinant Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2020 m. gruodžio 14 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VAE-14 „Ar užtikrinama, kad antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos būtų vykdomos efektyviai“ (toliau – Valstybės kontrolės ataskaita) pateiktas rekomendacijas priimti sprendimus dėl antstolių vykdymo išlaidų dydžių nustatymo Lietuvos Respublikos Vyriausybės lygmeniu tikslingumo, įstatyme įtvirtinti antstolių skaičiaus nustatymo kriterijus ir reikalavimus elektroninėje erdvėje skelbti informaciją apie antstolių teikiamas paslaugas. Šiais projektais taip pat siekiama tikslinti antstolių savivaldos teisinį reguliavimą ir tobulinti vykdymo procesą. Išteklių valdymo įstatymo projektu siekiama spręsti praktines problemas, su kuriomis antstoliai susiduria Turto arešto aktų registro tvarkytojui apmokėdami už paslaugas, susijusias su turto arešto aktų registravimu, kartu užtikrinti patirtų sąnaudų kompensavimą šio registro tvarkytojui.

I. Sprendžiama problema	<p><i>Antstolių įstatymo projektu ir CPK projektu</i> sprendžiami Valstybės kontrolės ataskaitoje konstatuoti antstolių veiklos teisinio reguliavimo trūkumai:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Neužtikrinama, kad už antstolių veiksmus būtų mokama pagrįsta kaina: nereglamentuotas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse įtvirtintų vykdymo išlaidų dydžių nustatymo kriterijų taikymas (nėra patvirtinta metodika, kuria vadovaujantis ir atsižvelgiant į įstatyme įtvirtintus kriterijus nustatomi vykdymo išlaidų dydžiai), nepagrįsti vykdymo išlaidų dydžiai (nustatyti įkainiai nėra pagrįsti ekonominiais skaičiavimais, taip pat nėra nustatyta, kokį įvertį (svertinę reikšmę) įkainyje turi turėti kiekvienas iš įstatyme įtvirtintų įkainių nustatymo kriterijų).2. Įstatymuose nėra įtvirtinti antstolių skaičiaus nustatymo kriterijai.3. Trūksta viešai skelbiamos informacijos apie antstolių veiklą. <p><i>Antstolių įstatymo projektu</i> taip pat sprendžiamos problemos:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2023 m. vasario 12 d. antikorupcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-1189 „Dėl antstolių veiklą ir jos priežiūrą reglamentuojančių teisės aktų“ nurodyta, kad Lietuvos Respublikos
-------------------------	--

	<p>antstolių įstatyme įtvirtinti antstolio ir antstolio padėjėjo veiklos ribojimai yra nepakankami ir neužtikrina antstolių veiklos skaidrumo, taip pat nėra nustatyta mažareikšmio antstolio veiklos pažeidimo sąvoka, neaiškiai apibrėžti pažeidimai, kuriuos padarius gali būti sustabdomi antstolio įgaliojimai.</p> <p>2. Antstoliu paskirtam asmeniui neužtikrinama galimybė įgyvendinti pasyviąją rinkimų teisę ar pakeisti veiklos teritoriją.</p> <p>3. Antstolių atstovavimas ar pavadavimas, asmenų įrašymas į antstolių padėjėjų sąrašą ar išbraukimas iš šio sąrašo įforminami teisingumo ministro įsakymu. Atsižvelgiant į tai, kad šie klausimai pagal savo pobūdį priskirtini ne sprendimų vykdymo politikos formavimui, bet personalo administravimui, juos turėtų spręsti ne vykdomosios valdžios, bet antstolių savivaldos institucija.</p> <p>Pagrindinės CPK projektu sprendžiamos problemos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Siekiama aiškiau detalizuoti išieškojimo iš skolininko turto, kuris yra areštuotas ne tik vykdant priverstinį išieškojimą, bet ir baudžiamojo proceso tvarka ar pritaikius laikinąsias apsaugos priemones, tvarką. 2. Tikslinti vykdomųjų dokumentų pateikimo vykdyti tvarką ir užtikrinti, kad visus vykdomuosius dokumentus dėl išieškojimo iš to paties skolininko vykdytų vienas antstolis. 3. Nustatyti išieškojimo iš skolininko lėšų, kurios saugomos kredito įstaigose, neprijungusiose prie Piniginių lėšų apribojimų informacinės sistemos, tvarką. 4. Spręsti kitas vykdymo procese kylančias praktines problemas (detalesnė informacija pateikiama įstatymų projektų aiškinamajame rašte). <p>Areštavę skolininko turtą antstoliai turto arešto faktą privalo išviešinti Turto arešto aktų registre ir šio registro tvarkytojui sumokėti nustatyto dydžio atlyginimą už registro objektų įregistravimą, duomenų pakeitimą ir išregistravimą. Sprendžiant šią problemą, Išteklių valdymo įstatymo projektu ir Antstolių įstatymo 22 straipsnio pakeitimais siekiama, kad antstolių parengtų turto arešto aktų duomenys, kaip ir kitų turtą areštuojančių subjektų parengtų turto arešto aktų duomenys, Turto arešto aktų registre būtų registruojami neatlygintinai.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>Antstolių įstatymo projektu siūloma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Įtvirtinti kriterijus, pagal kuriuos būtų nustatomas antstolių skaičius, taip pat siūloma suteikti teisingumo ministrui įgaliojimus patvirtinti antstolių skaičiaus nustatymo metodiką. Kartu siūloma nustatyti įpareigojimą Teisingumo ministerijai kartą per metus vertinti poreikį keisti antstolių skaičių. 2. Nustatyti reikalavimus el. erdvėje skelbiamai informacijai apie antstolių veiklą. 3. Didinti teisinio išsilavinimo reikalavimus antstoliais ketinantiems tapti asmenims. 4. Aiškiau reglamentuoti antstolio ir antstolio padėjėjo veiklos ribojimus, suteikti antstoliams teisę dalyvauti renkamų institucijų veikloje, antstolių padėjėjams – dirbti kitą darbą, jeigu dėl to nekyla interesų konfliktas. 5. Įtvirtinti mažareikšmio antstolio veiklos pažeidimo sąvoką, aiškiau apibrėžti pažeidimus, kuriuos padarius gali būti sustabdomi antstolio įgaliojimai. 6. Antstolių viešo konkurso procesą išskirti į dvi atskiras dalis – kvalifikacinį egzaminą ir privalomų vertinimą, taip pat nustatyti, kad išlaikyto kvalifikacinio egzamino rezultatai galėtų 5 metus ir antstolių viešuose konkursuose dalyvaujantiems asmenims, išlaikiusiems egzaminą, nereikėtų jo perlaikyti.

	<p>7. Tikslinti antstolių savivaldos teisinį reguliavimą ir Lietuvos antstolių rūmams perduoti antstolių ir antstolių padėjėjų personalo administravimo funkcijas.</p> <p>8. Suteikti antstoliams teisę teikti naują paslaugą – asmens prašymu surinkti jo duomenis iš įvairių registrų ir informacinių sistemų.</p> <p>9. Vadovaujantis Išteklių valdymo įstatymo 38 straipsnio 1 dalimi, nustatyti, kad Antstolių informacinės sistemos duomenys teikiami atlygintinai, išskyrus subjektus, kuriems šie duomenys teikiami neatlygintinai.</p> <p>CPK projektu siūloma:</p> <p>1. Patikslinti vykdymo išlaidų dydžių nustatymo kriterijus ir nustatyti, kad vykdymo išlaidų dydžius tvirtins Vyriausybė pagal savo tvirtinamą vykdymo išlaidų dydžių nustatymo metodiką. Taip pat siūloma, kad Vyriausybė patvirtintų ir vykdymo išlaidų apskaičiavimo bei apmokėjimo tvarką.</p> <p>2. Patikslinti, kad priverstinio išieškojimo, atsižvelgiant į kitas Civilinio proceso kodekso normas, nestabdo ne tik kitoje byloje teismo pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės, bet ir taikant laikinasias apsaugos priemones skolininko sąskaitai nustatytos laisvai disponuojamos sumos.</p> <p>3. Tikslinti vykdomųjų dokumentų pateikimo vykdyti ir paskirstymo antstoliams tvarką, suteiksiančią galimybę užtikrinti, kad visas skolininko bylas vykdytų tas pats antstolis.</p> <p>4. Mažinti teismų darbo krūvį ir supaprastinti skolininko ar išieškotojo pakeitimo procesą – nustatyti kad proceso šalį antstolis gali pakeisti ne tik vykdymo proceso eigoje, bet ir jo inicijavimo metu, jeigu išieškotojas turi ir pateikia vykdyti vykdomąjį dokumentą.</p> <p>5. Nustatyti, kad mirus skolininkui antstolis savo reikalavimą dėl vykdymo išlaidų apmokėjimo skolininko įpėdiniui pareikštų Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatyta tvarka.</p> <p>6. Nustatyti, kad nuosavybės teisių apribojimas, kuriuo siekiama užtikrinti civilinį ieškinį baudžiamojoje byloje, kaip ir laikinosios apsaugos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti ieškinį civiliniame procese, nestabdytų pirmesnės ar tos pačios eilės išieškojimo iš to turto.</p> <p>7. Nustatyti naują vykdomosios bylos sustabdymo pagrindą – kai griautiname statinyje yra tretiesiems asmenims priklausančio turto, kurio savininkas nepasiima.</p> <p>8. Nustatyti, kad tais atvejais, kai vykdymo veiksmai turi būti atliekami kito antstolio veiklos teritorijoje arba antstolis nusišalina (nušalinamas), vykdomasis dokumentas būtų grąžinamas išieškotojui, kuris jį galės pateikti vykdyti pakartotinai ir naują antstolį nustatyta tvarka parinks Antstolių informacinė sistema.</p> <p>9. Aiškiau detalizuoti vykdomųjų dokumentų turinį nustatant, kad tais atvejais, kai skolininkas ar išieškotojas turi Lietuvos Respublikos gyventojų registro įstatymo nustatyta tvarka jam suteiktą asmens kodą, jis privalo būti nurodytas vykdomajame dokumente.</p> <p>10. Išplėsti atvejus, kada dokumentai skolininkui įteikiami elektroninių ryšių priemonėmis.</p> <p>11. Nustatyti, kad, skirtingai, nei turto konfiskavimo atveju, išieškant konfiskuotino turto vertę atitinkančią pinigų sumą skolininkui turi būti siunčiamas raginimas.</p> <p>12. Nustatyti, kad tais atvejais, kai kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaiga nėra prisijungusi prie Piniginių lėšų apribojimų informacinės</p>
--	--

	<p>sistemos, ši įstaiga turi atlikti visus veiksmus, kuriuos nustatyta tvarka atlieka Piniginių lėšų apribojimų informacinė sistema.</p> <p>13. Siekiant užtikrinti skolininko informavimą apie jo turto pardavimą iš varžytynių, pranešimą apie varžytynes siųsti registruotąja pašto siunta.</p> <p>14. Aiškiau detalizuoti su varžytynių vykdymu susijusias nuostatas: nustatyti, kad sąskaita, į kurią sumokamas varžytynių dalyvio mokestis, yra laikoma depozitine sąskaita, kurią administruoja Antstolių informacinės sistemos tvarkytojas, patikslinti kainos didinimo varžytynėse automatinio būdu tvarką. Taip pat siūloma nustatyti, kad atlyginimo Antstolių informacinės sistemos tvarkytojui už varžytynių paskelbimą ir vykdymą dydį tvirtina teisingumo ministras.</p> <p>15. Nustatyti, kad tais atvejais, kai skolininko turtas neparduodamas iš antrųjų varžytynių ar per prekybos įmonę, skolininko turtas būtų ne grąžinamas skolininkui, bet turto realizavimas būtų pradedamas iš naujo.</p> <p>16. Tikslinti reikalavimų patenkinimo eilę nustatant, kad reikalavimai, kylantys iš regreso teisės, priskiriami trečiajai reikalavimų patenkinimo eilei.</p> <p><i>Išteklių valdymo įstatymo projektu</i> ir Antstolių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies pakeitimais siūloma numatyti galimybę antstoliams neatlygintinai teikti duomenis Turto arešto aktų registro objektams registruoti.</p> <p>Detalesnė informacija apie Įstatymų projektais siūlomus pakeitimus paskatinusias priežastis ir siūlomų pakeitimų motyvus bei argumentus pateikiama Įstatymų projektų aiškinamajame rašte.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Priėmus Išteklių valdymo įstatymo projektu siūlomą teisinį reguliavimą, prognozuojamas valstybės biudžeto lėšų poreikis, reikalingas kompensuoti Turto arešto aktų registro tvarkytojo – valstybės įmonės Registrų centro patirtas sąnaudas, susijusias su antstolių teikiamų turto arešto aktų neatlygintinu registravimu, kasmet (2019-2022 m. duomenimis) sudarytų iki 320-370 tūkst. Eur</p>
IV. Nauda visuomenei	<p>Priėmus Įstatymų projektais siūlomus pakeitimus bus pašalinti Valstybės kontrolės ataskaitoje ir Specialiųjų tyrimų tarnybos antikorupcinio vertinimo išvadoje konstatuoti antstolių veiklos teisinio reguliavimo trūkumai:</p> <p>1. Vykdomo išlaidų dydžių nustatymo metodikos įtvirtinimas labiau atitiks teisinio reguliavimo aiškumo ir sistemiškumo principus, reglamentuos Civilinio proceso kodekse įtvirtintų įkainių nustatymo kriterijų taikymo taisyklės ir panaikins įkainių nustatymo kriterijų skirtingo interpretavimo galimybę, taip pat padidins viešojo valdymo procesų skaidrumą, aiškumą bei atvirumą visuomenei. Vykdomo išlaidų dydžių tvirtinimas Vyriausybės lygmeniu taip pat sudarys prielaidas sistemiškesniam, įvertinančiam platesnius reguliavimo aspektus, labiau atliepiančiam skirtingų socialinių grupių poreikius įkainių nustatymui.</p> <p>2. Įstatyme įtvirtinus kriterijus, kuriais vadovaujantis turi būti nustatomas antstolių skaičius, bus užtikrintas tinkamas ir pagrįstas balansas tarp visuomenės poreikių ir antstolių ekonominių interesų apsaugos – bus užtikrintas antstolio fizinis ir ekonominis prieinamumas visuomenei, tuo pačiu bus užtikrinta, kad, atsižvelgiant į antstolių atliekamų funkcijų apimtį, antstolių skaičius konkrečioje veiklos teritorijoje bus toks, kad būtų užtikrintas antstolių ekonominis nepriklausomumas.</p> <p>3. Informacijos apie antstolių veiklą viešas skelbimas užtikrins, kad vykdomo procese dalyvaujantys asmenys gautų reikiamą informaciją apie antstolio</p>

	<p>atliekamų funkcijų ir paslaugų teikimo tvarką, procesinių dokumentų įteikimą, antstolio veiksmų apskundimą ir kitą aktualią informaciją.</p> <p>CPK projektu bus labiau užtikrintas principo, kad visas to paties asmens skolas išieškotų vienas antstolis, įgyvendinimas, taip pat bus užtikrinta, kad visų kreditorių turtinių interesų apsaugos klausimai būtų sprendžiami vienodai, neatsižvelgiant į tai, ar civilinio ieškinio užtikrinimas taikomas baudžiamajame, ar civiliniame procese. Priėmus CPK projektą, vykdymo procesą reguliuojančios teisės normos taip pat bus aiškesnės ir suprantamesnės visuomenei.</p>
--	---

Įstatymų projektais prisidedama prie Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72, 197.5 punkte numatyto siekio, kad vykdymo išlaidų dydžių reguliavimas būtų paremtas planavimu, skaidrumu, objektyviai pagrįstomis sąnaudomis, taip pat būtų užtikrinta, kad visi įkainiai ir jų sandara būtų maksimaliai vieši ir suprantami visuomenei. Įstatymų projektais taip pat siekiama įgyvendinti Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155, 8.4.4 papunktyje numatytą veiksmą *„Išanalizuoti antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių galimus nustatymo kriterijus ir tvarką, parengti ir priimti teisės aktus dėl jų pakeitimo“*. Už šio veiksmo įgyvendinimą atsakinga Teisingumo ministerija, jo vykdymo pradžios terminas – 2021 m. I ketvirtis, o numatytas įvykdymo terminas – 2023 m. IV ketvirtis.

Įstatymų projektai neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Įstatymų projektai nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos¹ 4 punktu, Įstatymų projektų poveikio vertinimas nėra atliekamas.

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrines lietuvių kalbos normas.

Antstolių įstatymo projektas ir CPK projektas buvo pateikti derinti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai, Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai, Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, Lietuvos bankų asociacijai, Asociacijai Lietuvos kredito unijos, Nacionalinei teismų administracijai, Lietuvos antstolių rūmams ir valstybės įmonei Registrų centrui. Dėl CPK projekto taip pat buvo kreiptasi į Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komiteto, sudaryto Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-55, narius.

Lietuvos bankų asociacija ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba informavo, kad dėl Įstatymų projektų pastabų ir pasiūlymų neturi, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra ir Asociacija Lietuvos kredito unijos dėl įstatymų projektų pastabų nepateikė. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komiteto nariai darbo tvarka informavo, kad CPK projektui pritaria ir pastabų bei pasiūlymų dėl projekto neturi.

Įstatymų projektai buvo patikslinti atsižvelgiant į Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos pastabas ir dalį Nacionalinės teismų administracijos ir valstybės įmonės Registrų centro pastabų. Dėl pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta parengta derinimo pažyma.

¹ Numatomo teisinio reguliavimo poveikio metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“.

Įstatymų projektų paketas taip pat buvo papildytas Išteklių valdymo įstatymo projektu, Antstolių įstatymo projektu kartu teikiant ir atitinkamus Antstolių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies pakeitimus, siekiant sudaryti galimybę antstoliams neatlygintinai teikti duomenis Turto arešto aktų registro objektams registruoti. Pažymėtina, kad antstolių parengtų turto arešto aktų objektų registravimo Turto arešto aktų registre atlygintinumo problemą buvo siekiama spręsti 2021 m. spalio 5 d. įregistruotu Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo Nr. XI-1807 25 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. 21-30641. Suinteresuotos institucijos dėl šio projekto pateikė esminę pastabą, kad, siekiant užtikrinti neatlygintiną antstolių iniciatyva atliekamo turto arešto aktų registravimą ir Turto arešto aktų registro tvarkytojo patirtų sąnaudų kompensavimą iš valstybės biudžeto, tikslintina Projektu Nr. 21-30641 siūloma formuluotė, kartu keičiant ir Antstolių įstatymą. Siekiant užtikrinti teisėkūros ekonomiškumo principo įgyvendinimą, patikslintas projektas Nr. 21-30641 Vyriausybei teikiamas kartu su Antstolių įstatymo projektu, kuriuo keičiamos ir kitos Antstolių įstatymo nuostatos.

Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos Projektų registravimo posistemyje. Atskirų konsultacijų su visuomene nebuvo.

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Teisinių paslaugų politikos grupės (l. e. p. grupės vadovė Aurelija Giedraitytė, tel. 8 607 69523, el. p. aurelija.giedraityte@tm.lt) vyresnysis patarėjas Artūras Remeikis, tel. 8 671 86357, el. p. arturas.remeikis@tm.lt).

PRIDEDAMA:

1. CPK projektas ir jo lyginamasis variantas, 25 lapai.
2. Antstolių įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 19 lapų.
3. Išteklių valdymo įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 2 lapai.
4. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas, 21 lapas.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
6. Institucijų raštų kopijos, 16 lapų.
7. Derinimo pažyma, 7 lapai.

Teisingumo ministrė

Ewelina Dobrowolska

Artūras Remeikis, mob. tel. +370 671 86357, el. p. arturas.remeikis@tm.lt